

Styrk kunnskapsfeltet

Taler

Kristin Halvorsen

Dato

3 november 2009

Sted

Lillehammer

Omstendigheter

Utdanningsforbundets landsmøte

1 Kjære landsmøte,

Jeg har lagt merke til at mange i utdannings-Norge har en viss skrekk for å få en ny kunnskapsminister. De lurar på hvilke nye luftige reformer jeg har i veska.

5 Jeg får klar beskjed om at det ikke er noe rop etter å kaste de grepene som nå er tatt over bord og å finne på helt nye ting. Det er jeg i utgangspunktet enig i. Men den store jobben er å gjennomføre de reformene og endringene det nå er brei enighet om. De skal nå hver skole, hver lærer, hver enkelt elev. Derfor må vi justere og forbedre hele tiden. Hele utdannings-Norge må være en lærende
10 organisasjon med små og store forandringer som en del av hverdagen. Det er en sterk utålmodighet etter å hele tiden bli bedre. Jeg skal bruke tid på å sette meg skikkelig inn i alle problemstillinger som er viktige i kunnskaps-Norge. Jeg vil gjerne være en lyttende og utålmodig alliert for alle som gjør jobben hver dag i skoler og barnehager.

15

Jeg har fire spennende, krevende og lærerike år bak meg i Finansdepartementet. Det var riktig av SV å ønske seg finansministerposten for fire år siden. Vi var et ferskt regjeringsparti. Det var viktig å lære hvordan vi mest effektivt kunne legge premisser for samfunnsutviklingen og å få gjennomslag for fordeling, miljø og
20 velferd. Vi har brukt den posisjonen blant annet til å sikre finansieringen av det største velferdsløftet i nyere tid - full barnehagedekning.

Bevilgningene er nesten fordoblet fra 14 milliarder i 2005 til nesten 27 milliarder i 2010. Mer enn 40 000 flere barn har fått plass i barnehagen de siste
25 fire år. Det har forandret hverdagen til barn og voksne over hele landet. Nå er det riktig for oss å prioritere annerledes, nå tar vi med oss kunnskap og erfaring fra Finansdepartementet for å bruke det til å styrke kunnskapsfeltet.

30 De nærmeste årene vil det bli tøffere kamp om kronene, vil skal redusere oljepegebruken etter kraftige tiltak mot finanskrisa. Vi står overfor en eldrebølge som vil kreve finansiering av pensjoner og flere tjenester til eldre. Det er viktig at vi samtidig sørger for handlingsrom til å investere i det som er viktigst for framtida; barn og unge og kunnskap.

35

Som finansminister fikk jeg mye oppmerksomhet som ansvarlig for et av verdens største fond. Jeg ble invitert til World Economic Forum i Davos, sammen med all verdens celebriteter. Jeg var omsvermet av fintfolk - og det var oljeformuen som var så tiltrekkende. Men jeg forvalter mye større verdier som
40 kunnskapsminister! Det er ikke olje og gass, men folk og deres kompetanse som er den største delen av nasjonalformuen.

Kunnskap er ikke «en sektor»! Det er over 1 million barn og unge i barnehager, grunnskoler og videregående skoler i Norge. I tillegg kommer alle førskolelærere,
45 lærere og assistenter som hver dag gjør jobben. Legg til foreldre og besteforeldre - nesten hele Norge har et forhold til barnehage og skole! Jeg ønsket meg kunnskapsministerposten for å være med på å heve kunnskap til et overordnet perspektiv i utviklingen av samfunnet.

50 § For det første: Skole og utdanningspolitikken berører de fleste av oss helt personlig. Vi kjenner gjerne noen som jobber i skolen eller noen som går i skolen. De fleste har egne barn eller kjenner et barn som akkurat nå får lagt mange av livspremissene sine gjennom sitt første møte med skolen.

55 § For det andre: Hvordan skal vi klare oss som nasjon i en stadig mer kunnskapskrevende global økonomi? Verdens midte er ikke lenger et sted langs akse mellom de vesteuropeiske landene og USA. India og Kina har syvmilssstøvlene på, og kunnskap er viktig for økonomisk utvikling. Men vi må ikke glemme det som kanskje er vårt aller sterkeste kort, det som vi leverer bedre
60 på enn de fleste; at vi utdanner arbeidstakere som er selvstendige, som tenker selv, som ikke blindt adlyder autoriteter uten å stille spørsmål. Vi former borgere som har demokratiforståelse og rettferdighetsfølelse som en viktig ryggmargsrefleks. Det har verdi i seg sjøl. Det ligger også i kjernen av vårt kunnskapssyn.

65

§ For det tredje: Det daglige arbeidet i klasserommet er noe som angår alle som

bor i dette landet. Her formes vi som mennesker, her prøver vi ut våre kollektive verdier i praksis og her blir Norge som kunnskapsnasjon til. Det er i

70 klasserommene og barnehagene vi skal investere. Det her alt begynner. Alle skal lære å lese og skrive. Og vi skal stille ressursene til rådighet tidlig. Men dette handler samtidig om langt mer enn å få flest mulig til å krysse av riktig svar på en kunnskapstest. Vi kan godt kalle det dannelse; Vi skal gi alle unger, uavhengig av hva slags drahjelp de har hjemmefra, en mulighet til å klare seg bra, til å trives og
75 til å aldri måtte oppleve mobbing som en del av skolehverdagen. Fra barnehage til videregående opplæring. Dere som arbeider i barnehage og skole, på høyskoler og universiteter: Dere er de viktigste formuesforvalterne i landet!

Til dere som er opptatt av framtida - hva vi skal leve av, kvaliteten på
80 velferdsstaten, omlegging til et mer miljøvennlig samfunn: Kunnskap er det viktigste! Demokrati, fellesskap, kultur utgjør fundamentet.

Jeg står i en stolt tradisjon når jeg sier dette. Da Marcus Thrane organiserte de første arbeiderforeningene i Norge rundt 1850, var nettopp utdanning for
85 arbeiderklassens barn det sentrale. Gjennom utdanning og kunnskapsbygging skulle den tids privilegiesamfunn brytes. Gjennom utdanning og kunnskap skulle de underprivilegerte skape sine liv. Det var ikke uten grunn at han ble dømt til mange års fengsel for slike revolusjonære tanker.

90 I den moderne arbeiderbevegelsen har ideen om å gi arbeiderklassens barn og unge rett og mulighet til utdanning alltid stått sterkt. Jeg nevner stikkord som:

- Lånekassen, som la grunnlaget for utdanningsekspløsjonen på 60-tallet
- 95 · Utbygging av universitet og høyskoler
- Et fleksibelt system for studiekompetanse
- Rett til videregående opplæring og utbygging av videregående skoler
- 100 · Samarbeid med arbeidslivet i yrkesopplæringen
- Rett til 13 års grunnopplæring
- 105 · Og min egen «baby»: Barnehageplass til alle - og inkludering av barnehagene

som en del av utdanningsløpet.

110 Hva har dette gitt oss? Norge har en av de best utdannede befolkninger i verden. Mange har gjennomført klassreisen. Ikke minst har jenter og kvinner strømmet til høyere utdanning. Vi er derfor i stand til å møte en krevende utvikling innenfor produksjon, økonomi, internasjonalisering og velferd. Uten den massemonstring av læring og kompetansebygging som vi har gjennomført gjennom utdanningssystemet, hadde ikke dette vært mulig. Det er faktisk et
115 særtrekk ved norsk ungdom at så mange går med lyst og pågangsmot til utdanninger som det krever innsats og vilje å gjennomføre. Dette ville ikke vært mulig dersom ikke vi som samfunn i så sterk grad hadde vist vilje til å bruke av samfunnets ressurser for å gi alle utdanning og andre fellesgoder.

120 For 4 år siden var privatisering et hett tema i skoledebatten. Kristin Clemet og den forrige regjeringa hadde satt i gang et stort privatiseringseksperiment i skolen. Det fikk vi stoppet. Hvis ikke, kunne 50.000 flere elever gått i private skoler. Økningen i private grunnskoler kunne vært på 50 prosent. Og 150 prosent i videregående.

125 Det er oppsiktsvekkende hvor lite offensivt høyresida har kjørt debatten om privatisering av skolen i den generelle debatten og i den valgkampen vi har bak oss. Jeg tar det som et klart tegn på at det ikke er noe rop verken i befolkningen som helhet eller i skole-Norge for omfattende privatisering. Det er brei enighet
130 om å styrke fellesskolen. De grepene vi har tatt, vil bli stående som ramme for skoletilbudet framover.

Vi trenger ikke å kaste bort mer tid på å legge til rette for privatisering. Vi skal konsentrere oss om å ruste opp den offentlige skolen for alle elever sånn at det
135 heller ikke på lang sikt dannes grunnlag for politisk oppslutning om nye privatiseringsinitiativer.

Dere har satt lærerprofesjonen på dagsorden på dette landsmøtet. Både i Helga Hjetlands tale i går, og i landsmøtets dokumenter gjør dere det klart at dere
140 stiller krav til egen profesjon, og stiller krav om hvordan dere kan utøve den profesjonelle yrkesrollen som førskolelærere og lærere. Dere legger vekt på god faglig og pedagogisk kompetanse, tid til å gjøre jobben og profesjonell autonomi i yrkesutøvelsen.

I dokumentet «Morgendagens barnehage og skole» sier dere:

«Sentralt for profesjonen står undervisning, ledelse, danning, refleksjon, vurdering, omsorg, lek og læring. Profesjonell yrkesutøvelse er en forutsetning
150 for at arbeidet med disse kjerneoppgavene kommer alle til gode. At den enkelte blir sett som unikt individ og som en del av et fellesskap, er en forutsetning for en god barnehage og skole. Vi må kunne se hva som både hemmer og fremmer læring, utvikling og danning.»

155 I Utdanningsforbundets profesjonsdokument, understreker dere at som førskolelærere, lærere og skoleledere vil dere forplikte dere til å møte alle barn, unge, voksne med respekt. Dere ønsker å delta aktivt i utviklingsarbeid og ha en kritisk holdning til eget arbeid. Dere vil være ansvarlige og offensive.

160 Jeg setter stor pris på dette budskapet. Vi som representerer myndighetene må lytte og ta på alvor ønsket om å få lagt til rette for at dere kan gjøre en enda bedre jobb.

Det er tverrpolitisk enighet om at vi vil ha gode lærere. Alle som er stolte og
165 glade i yrket sitt ønsker å være i faglig utvikling. Vi trenger en bedre lærerutdanning, nye lærere trenger bedre veiledning og oppfølging når de er nye i jobben, vi trenger enda dyktigere skoleledere og vi trenger et bedre system og etter og videreutdanning. Her er det tatt viktige grep allerede - gjennom opprettelse av rektorskoler, nytt system for videreutdanning og beslutningene
170 om å legge om lærerutdanningen.

Vi er ikke i mål med etter- og videreutdanning. Jeg vil sette meg ned med partene i kompetansesamarbeidet og gjøre opp status om kort tid. Så får vi vurdere om det er grunn til å justere kursen slik at vi kan nå målene om at flest
175 mulig skal få det påfyllet av kompetanse som trengs, og samtidig få hverdagen til å henge sammen både for seg selv og for elevene. Jeg er veldig glad for at GNIST-samarbeidet har vist seg vellykket så langt.

Vi skal ikke ha lærere som har dårlig samvittighet fordi de vil bli bedre! Dette er
180 andres ansvar!

Alle vet hvor stor forskjell det er på en god og dårlig lærer. Mitt beste fag på skolen var faktisk kristendom. Ikke fordi jeg var så veldig kristen, men på grunn

185 av en god lærer. Gode lærere kan fagene de underviser i, og de kan skape gode
forhold til elevene sine. Begge deler må til. Derfor legger vi opp til en
lærerutdanning med mer spesialisering i fag og mot klassetrinn, og med et
utvidet pedagogikkfag som gir bedre forutsetninger for å takle den praktiske
hverdagen. Arbeidet med en ny rammeplan starter nå, og jeg og Tora Aasland
190 vil invitere dere til å bidra.

Vi trenger gode lærere og vi trenger nok lærere! Hver enkelt elev har krav på å bli
sett! Hvis Erna Solberg kunne velge om hun skulle undervise 20 eller 27
hormonelle fjortiser, hva tror dere hun ville valgt?

195 I den nye politiske plattformen varsler Regjeringen at det skal legges til rette for
flere lærere i skolen gjennom styrket kommuneøkonomi og ved å endre
opplæringsloven gjennom å innføre en maksimumsgrense for tallet på elever per
lærer på hver skole. En slik maksimumsgrense skal ikke regulere
200 gruppestørrelsen i den enkelte undervisningssituasjonen slik de gamle
klassedelingsreglene gjorde, men sikre et visst forhold mellom antall lærerårsverk
og antall elever på skolen.

Kunnskapsdepartementet arbeider nå videre med dette. Det har topp prioritet å
205 sikre nasjonale styring med ressurser til skolen.

Vi arbeider systematisk med å gi lærerne rom til å gjøre det de skal, nemlig
undervise. Et eget utvalg skal hjelpe oss med å identifisere «tidstyver» og
avbyråkratisere lærerjobben. Utvalget (der blant andre Per Aahlin sitter) skal
210 levere sin innstilling i desember, og det ser jeg fram til.

Helga gav meg en klar utfordring i går: Flere førskolelærere og flere lærere nå! Ja
- heldigvis er det et økende antall unge som søker seg til førskolelærerutdanninga
og til lærerutdanninga. Det er et godt utgangspunkt. Men det er også en
215 utfordring å få førskolelærere og lærere til å velge barnehagen og skolen som sin
arbeidsplass. For å sikre dette må status og arbeidsforhold forbedres. Men lønn
er også en utfordring. Jeg la merke til hvor offensivt du Helga omtalte
regjeringsplattformens formuleringer om et særskilt likelønnsloft. Mitt håp er at
vi klarer å bli enige om en strategi for å løfte lønnsnivået i de kvinnedominerte
220 yrkene og en varig utjamning av lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Det er bred enighet om behovet for å styrke grunnleggende ferdigheter: Å

225 kunne lese, regne, skrive, uttrykke seg muntlig og å bruke digitale verktøy
handler om å kunne mestre skolehverdagen, om å kunne fullføre en
videregående opplæring, kunne gå videre i utdanningssystemet eller få et trygt
ståsted i arbeidslivet. Men det handler også om å kunne mestre hverdagen og
eget liv og om å delta i samfunnet. Tidlig innsats er nøkkelen til å lykkes med
dette!

230

Vi kan ikke feile her. Derfor er det brei enighet om at vi skal ha et sett av
nasjonale prøver og kartleggingsprøver for å sikre at vi vet hvordan resultatene er
for grunnleggende ferdigheter hos elevene. Men jeg hører hva dere sier: Vi må
passe på at fokuset ikke er bare på tester og kartlegging. Det er virkemidler og
235 ikke mål i seg sjøl - det er den oppfølging hver enkelt elev får etter testingen som
er det viktige.

Den borgerlige regjeringa trumfet igjennom nasjonale prøver på kort tid og med
for dårlig faglig sikring. Jeg skulle gjerne sett at de spanderte på seg et selvkritisk
240 blikk i ettertid.

For fire år siden var det også stor uro og strid om de nasjonale prøvene. Elevene
boikottet, lærerne stilte store spørsmålstegn ved den faglige kvaliteten og
tidsbruken. Vi har vært opptatt av å samarbeide med organisasjonene om
245 prøvene. I høst gjør vi enda mer for å motvirke lettvint rangering av skoler og
sikre seriøs behandling av prøveresultatene. Nasjonale prøver og
kartleggingsprøver skal brukes med vett og forstand - og resultatene må brukes
til å følge opp hver enkelt elev.

250 Jeg visste ikke at det var mulig å få 1000 lærere til å bryte ut i begeistret
trampeklapp for en forskrift. Men det skjedde i Grieghallen da den nye
forskriften om vurdering ble presentert av Utdanningsdirektoratet.

I Elevundersøkelsen 2009 er faglig veiledning målt med bruk av spørsmålet:

255

«Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?»

Svært mange elever oppgir at de får liten eller ingen faglig veiledning fra lærerne
sine: I videregående svarer ca 1 av 5 elever at lærerne i ingen / svært få fag
260 forteller dem hva de kan gjøre for å bli bedre. Tilsvarende tall for elever i
grunnskolen er ca 16 prosent. Bare ca 14 prosent av elevene i videregående

265 svarer at de får tilbakemelding i alle fag. Her står det noe bedre til i grunnskolen, hvor ca 23 prosent av elevene oppgir at de får beskjed om hva de må gjøre for å bli bedre i alle fag.

270 Vurdering er et av de viktigste virkemidlene for læring. Gjort på en riktig måte vil vurdering underveis skape motivasjon hos elevene. Motivasjon er grunnlaget for læring. Derfor må det arbeides med å skape en vurderingspraksis og en vurderingskultur som fremmer motivasjon. Vurdering og tilbakemelding må være faglig relevant og relateres til læreplanene. Dette er det gledelig høy bevissthet om både hos lærere og elever.

275 Per Aahlin adresserte nettopp mangelen på tilbakemeldingskultur i hele utdanningssystemet i sitt innlegg. Der er vi altså i gang.

280 Så vil jeg også si, i forlengelsen av Per Aahlin's tale, at det har skjedd betydelige forbedringer når det gjelder inneklime i barnehager og skolebygg. Kommunene oppmuntres til dette gjennom rentekompensasjonsordningen, og en stor del av de ekstraordinære bevilgningene til kommunene for å motvirke finanskrise har også gått til vedlikehold av skolebygg både i fylker og kommuner.

285 En viktig utfordring for oss politikere er å sikre at vi organiserer samfunnet slik at vi behandler mennesker som hele individer. Som mennesker er vi ikke oppdelt i en kommunal del og en statlig del. Barn kan ikke deles slik at en del hører hjemme hos foreldrene, en annen i barnevernet, en tredje del i barnehagen. Vi må få slutt på at barn og unge faller mellom stoler og mister verdifull tid som trengs for å ta tak i problemer - uansett om det er knyttet til helse, læring eller omsorg. Når vi har fått barnehagene inn som en del av utdanningssystemet vårt, har vi fått på plass en viktig brikke for å bidra til dette, og til tidlig innsats.

295 Et skritt vi står foran nå, er å få skole og SFO til å henge bedre sammen, dvs. å få barnas hverdag til å henge bedre sammen. Jeg er sikker på at mange barn opplever at de har det travelt på skolen. Det er ofte for kort tid til å gjøre seg ferdig i fagene. De får arbeid med hjem. Og så går de på SFO og synes det skjer litt lite.

300 Skolen er viktig. Skoletimene er viktig. Men det er jo ikke sånn at barn ikke lærer før de begynner på skolen, og at de bare lærer i skoletida! Barnehage og

skolefritidsordning er arenaer for både lek og læring.

305 I den nye regjeringsplattformen varsler vi at innføre en gratis time SFO hver dag for å legge til rette for leksehjelp, fysisk aktivitet og mulig samarbeid med kulturskolen. Regjeringen vil utrede nasjonale kvalitetskrav og vurdere tiltak for å begrense foreldrebetalingen.

310 I mine første dager som kunnskapsminister har jeg tatt til orde for en ny innsats mot mobbing. Det er en sak som ligger meg tungt på hjertet. Tallene holder seg alt for stabile. Vi må jobbe hardere og mer systematisk. Ingen skal grue seg til å gå på skolen. Fremskrittspartiets løsning er å hive ut alle elever det er noe trøbbel med, og sette dem i egne skoler. Det er en elendig strategi og en forhistorisk tilnærming. La oss heller ta i bruk all den kunnskapen som finnes om hva som
315 virker i kampen mot mobbing og sørge for at hver og en av oss tar det ansvaret vi har for å ta tak mot mobbing der vi er til daglig. Lære respekt. Og en felles innsats i både skole og SFO.

320 Jeg gleder meg til å ta videre fatt i dette - å få til bedre sammenhenger mellom skole og barnehage og en mer helhetlig skoledag.

Men la meg si det veldig klart: At det skal være sammenheng mellom skole og barnehage, betyr ikke at barnehagen skal bli mer lik skolen. Når vi er opptatt av barnehagens egenart og egenverdi, er det mer enn festtaler. Det er fordi vi har
325 solid belegg for at den norske barnehagetradisjonen med et helhetlig syn på lek og læring er bra for barn.

De økonomiske begrunnelsene er sterke argumenter for barnehagen, men de vil aldri bli de sterkeste. Den norske barnehagetradisjonen har en solid forankring i
330 et helhetlig syn på barn og læring, som regjeringen viderefører. Jeg deler ikke den frykten for økonomiske argumenter som av og til kommer til uttrykk i debatten om barnehagens utvikling. Man kan heller se det slik at samfunnsøkonomiske argumenter bygger opp under det helhetlige perspektivet vi må ha på barnehager.

335 SV ble kalt «barnehagepartiet» i sin tid, og det var ikke positivt ment! (Øystein Djupedal ble kalt «barnehageminister» av samme grunn. Det tok vi i SV som en kompliment!). SV foreslo en lov om barnehager allerede i 1975. Da uttalte Erik Gjems Onstad fra FrP på Stortingets talerstol: Det er vel ikke større behov

for en lov om barnehager enn en lov om husmødre. En virksomhet som mor eller virksomhet som besteforeldre har vært totalt lovløs i mange år. Hvorfor så en lov om barnehager?

345 Det er grunn til å feire at vi nå har nådd det punktet hvor alle barn har rett til plass i barnehage! Det er fantastisk at alle barn nå har mulighet for å delta aktivt i et sosialt og kulturelt fellesskap som rommer både omsorg, glede, mestring, lek og læring.

350 Personalet er barnehagens viktigste ressurs. Kvalitet handler om at barnehagen har tilstrekkelig personale som har kunnskap om barn, barndom og barnehagens samfunnsmandat. Det er derfor gledelig å se at antallet førskolelærere øker, nye førskolelærere søker i økende grad til sektoren etter endt utdanning og flere førskolelærere blir også værende lenger i sektoren. Jeg vet at
355 dere er utålmodige etter at vi skal stille større krav til antall pedagoger i barnehagene. Fortsetter vi i det positive sporet vi er i dag, vil vi om noen få år ha lagt bak oss situasjonen med et høyt antall dispensasjoner fra pedagognormen, og mangelen på førskolelærere. Da tar jeg gjerne diskusjonen om vi kan legge lista enda høyere. Merk dere hva vi sier i stortingsmeldingen om kvalitet i
360 barnehagen som ligger til behandling i stortinget nå - det er et veldig klart mål at vi skal ha flere med barnefaglig kompetanse i barnehagene.

Skolen er den viktigste arenaen for å bekjempe forskjeller. Men vi kan ikke si at vi har lykket med det.

365 Se for deg en gruppe med 30 elever i videregående opplæring. De fleste har norske foreldre, noen har pakistanske eller somaliske. De er femten jenter og femten gutter. Noen sparker fotball på fritida, et par spiller kanskje i band. Når disse elevene har blitt litt over tyve år vil bare 21 av dem være kvalifisert for
370 videre studier eller mestre en kompetansekrevende jobb. Av de ni som ikke har fullført, vil seks ha sluttet underveis, mens tre enten fortsatt er i videregående opplæring eller ha strøket i minst ett fag. Det er ikke usannsynlig at vi kjenner en av disse ni personlig. Da skjønner vi også alvoret. Tre av disse kommer imidlertid til å fullføre innen de er 25 år.

375 Den mest sannsynlige grunnen er kjedsomhet eller at de ikke føler at ikke at de mestrer oppgavene de får. 9,3 prosent av ungdommene i alderen 15-24 var arbeidsledige i 3. kvartal i 2009. Det finnes kjøpere statistikker enn dette.

380 Sannsynligheten for å innlede en kriminell løpebane øker for disse ungdommene.

For de som begynte i 2002 var det i overkant av 9500 som sluttet underveis. Det betyr at vi mister 26 elever hver dag!

385

Det betyr at i løpet av de fire dagene vi sitter her på dette møtet og diskuterer skole spørsmål mister vi kanskje 8 yrkesfagklasser. (104 unge mennesker som drømte om å bli noe stort når de var små!) Vi må satse på disse ungdommene nå for å begrense både de menneskelige og samfunnsmessige kostnadene i framtida.

390

Paradoksalt nok er det blitt slik at mens vi har styrket og utvidet utdanningssystemet og skolen, er det alt for mange som ikke fullfører videregående opplæring.

395

En av de viktigste tendensene vi ser i Statistisk Sentralbyrås framskriving av etterspørsel etter kompetanse, er at etterspørselen etter arbeidstakere som kun har grunnskoleopplæring antakelig vil avta i tiden framover. Det betyr at det i årene som kommer kan bli vanskeligere å få en stabil tilknytning til arbeidslivet uten å ha videregående opplæring.

400

Dette er sikkert kjente tall, men allikevel så dramatiske at jeg velger å gjenta: Av alle elever som begynner i videregående opplæring fullfører og består ca 70 prosent etter fem år. Ca. 30 % ender opp uten studie- eller yrkeskompetanse.

405

Frafallet er størst i yrkesfaglige programmer.

På ungdomstrinnet er det mange som mentalt faller fra. Opplæringen gir i for liten grad mestringsopplevelser, og elevene mister motivasjon og læringslyst. Slik kan vi ikke ha det, verken av hensyn til samfunnet eller den enkelte. Det er ikke mange av oss i dette landet, og vi trenger at alle får brukt sine evner fullt ut, enten vi snakker om dem som har sine historiske røtter i landet eller de som er kommet fra andre land, språk og kulturer. Alle trengs, og alle trenger å oppleve at det er mulig å lykkes i skolen.

410

Vi må gjøre en innsats for å bekjempe frafallet i videregående opplæring. Styrket kvalitet i barnehagen og i grunnskolen - tidlig innsats - er det grunnleggende arbeidet for dette. Men det trengs også et løft for overgangen fra grunnskolen til

415

videregående opplæring.

420

Ungdomstrinnet er en kritisk del av opplæringen der det er særlig viktig at elevene opplever opplæringen som meningsfull og at de får hjelp til å orientere seg om veien videre og oppmuntring og støtte til å ta viktige valg.

425

I St.meld. nr. 44 (2008-2009 Utdanningslinja) presenterer vi flere tiltak mot frafallet i videregående opplæring. Stikkord for tiltakene er: Mer praksis, mer relevans og økt fleksibilitet.

430

Videre vil vi vurdere om det kan være en løsning å gjøre visse justeringer i fag- og yrkesopplæringen.

435

Fellesfagene skal gi elevene en god grunnlagskompetanse på tvers av utdanningsprogrammene. Fellesfagene skal gi kunnskaper og ferdigheter som vil være viktige både i arbeidslivet og for samfunnsdeltakelse. En del av elevene gir allikevel uttrykk for at de opplever deler av fellesfagene som lite relevante og som svært krevende. Dette kan gå ut over motivasjonen. Karlsen-utvalget foreslo endringer som skal gjøre opplæringen mer relevant, og mange høringsinstanser var svært opptatt av fellesfagenes rolle og plass.

440

Vi er opptatt av at fellesfagene skal oppleves som relevante og meningsfulle for alle elever, men vi har hørt på råd om ikke å lage egne læreplaner for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Derimot er vi opptatt av at kompetansemålene skal egne seg for yrkesretting.

445

Vi har derfor allerede gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å gjennomgå læreplanene i fellesfagene i videregående opplæring for at kompetansemålene best mulig kan tilpasses opplæringen innen ulike utdanningsprogram.

450

Jeg gleder meg til å jobbe med dette utrolig viktige feltet og i Norges viktigste framtidsdepartement. Jeg gleder meg til å samarbeide med dere og en ny ledelse i Utdanningsforbundet. Samtidig er det litt vemodig å si takk for samarbeidet til Per og Helga. Men dere kan se tilbake på en imponerende innsats for utdannings-Norge.

455

Kilde
www.regjeringen.no

Emner
Utdanning

460 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/styrk-kunnskapsfeltet>

465

470

475

480

485

490

495